

phæris solēt apparere et cū gratia pte
platōis vel deuorōis de fuerit. quō dōe
at se homo tunc habere et de his cupio
informati.

Capitulum XII Pater et

Sire debes fili

p primo quesito q̄ talis locu
cio non sit corporaliter sed spūaliter.
Uñ beatus gre. ij. mo. de huiusmodi
spūali colloquio sic dicit. Sciendum q̄
ipsa natura incorporea cū loquit̄ eius lo
curio nequaquāna et eadem qualitate
format. Aliter em̄ loquit̄ de angelis.
aliter angeli ad deū. aliter deus ad san
ctorū aīas. aliter sanctorū aīe ad deum.
Aliter deus ad dyabolū. aliter dyabo
lus ad deū. nā q̄ spūali nature ex corp
porea oppositōe nil obstat. Loquit̄ de
ad angelos sanctos eo tpe quo eorum
cordibus occulta sua inuisibilia osten
dit et quicquid agere debeant in ipsa cō
templatōe ueritatis legunt. ut uelut q̄
dam pcepta sint uel ipsa gaudia cō
templatōis. Quasi em̄ audientibus dicit
q̄d uidentibus inspirat. vñ cū cordibus
eorū deus p̄tra humanā supbiā aīadu
sionē uictoris infunderet. dicitur et
descendamus et pfundamus ibi ling
uam eorum. Ascendunt angeli in eo q̄
creatore aspiciunt. Descendunt ange
li in eo q̄ creaturā sese in illicitis eri
gentem examine districtōis premūt
Dicere ergo dei est descendam et pfū
damus linguas eorum. in se ipso. eis hoc
q̄d recte agat ostendere et p̄xim inter
ne uisionis eorum mētibus exhibenda iudi
cia occultis motibus inspirare. **O** Ali
ter loquuntur angeli ad deū sicut p̄ io
hānem in apoc. dicūt. Dignus est ag
nus qui occisus est accipere uirtutē et di
uinitatem et sapiam. Vox nāq̄ ange
lorū est in laudem p̄ditoris ipsa admira
tio intus contemplatōis. quibus uirtu

tis diuine miraculo obstupuisse dixit
se est q̄ excitatus cum reuerencia mo
tus cordis magnus est ad aures incir
cumscripti spūs clamor uocis. que uox
se quasi p̄ distincta uerba explicat uox
se p̄ innumeros modos admiratōis
format. Deus ergo angelis loquit̄ cū
eis uoluntas eius intimauitenda ma
nifestat. Angeli aut̄ tunc loquit̄ dñō
cū p̄ hoc q̄ supra semetipsos respiciūt
in motū admiratōis surgant. Aut̄ de
ad sanctorū aīas loquit̄. Aliter sancto
rum aīe loquuntur ad deū. Uñ i iohā
rursū apoc. dicit. Audi iubere altare dei
aīas interfectorum p̄ter uerbus dei et cla
mabant uoce magna dicentes usq̄ quo
domine sanctus et uerus non uindicas
sanguinē nostrū. Quid est em̄ animas
uindictę petitionem dicere nisi diem
extreme iudicij et resurrectōis extinc
torū corpus desiderare. Magnus q̄p
pe eorum clamor magnū est desiderium. tā
to em̄ quisq̄ minus clamat quāto mi
nus desiderat et tanto maiore uocem i
aure incircūscripti lūs exprimit. q̄p
to se in eius desiderium plenus infūdīt
Animarū igit̄ uerba ipsa sunt desideria.
nā si desiderium sermo nō esset p̄ltra nō
diceret. Desiderium cordis eorum audiuit
auris tua. De ipso ergo bibunt q̄d ab
ipso sitiunt et mō nobis adhuc incon
prehensibili in hoc q̄ petendo esuriūt
presciendo faciantur. Discordaret er
go a uolūtate p̄ditoris si q̄ eū uident
uelle nō peterent ei q̄ minus illerēt
si uolente dare desiderio pigrius pul
sarent. Quibus p̄sponsum dñi dicit̄
Requiescite adhuc modicū donec cō
pleatur numerus fratrum uestrorū. Desi
derantibus aīabus adhuc requiescere
modicū dicere est inter ardorē ex ipsa
p̄ntia solatia aspirare uel et animarum
uox sit hoc q̄d amantes desiderant. et
respondentis dei sermo sit hoc q̄d eas

retributōis certitudinē iter desideria
 pfirmat. **P** Aliter loquitur de
 ad dyabolū. aliter dyabolus ad deum
 Sed sciendum q̄ quattuor modis lo
 quitur deus ad dyabolū tribus modis
 dyabolus ad deū. Quattuor modis
 loquitur deus ad dyabolum. q̄ r̄ iū
 stas vias eius arguit r̄ electoz suoz
 iustitiā p̄ra illā p̄mittit r̄ temptandaz
 eoz innocenciā ei p̄cedendo permittit
 r̄ aliquē eū ne temptare audeat p̄hibet
 In iustas em̄ vias suas redarguit cum
 dicit. v̄dextemis Electoz suoz contra
 illū iusticiam p̄mittit cuz ait. Conside
 rasti seruu3 meū Job q̄ non sit ei simi
 lis sup̄ terram. Temptandam eozum
 innocentiā p̄cedendo p̄mittit quā
 do dicit. Ecce v̄niuersa que habz ī ma
 nu tua sunt. Rursumq̄ a temptatiōe
 p̄hibet cum ait tm̄ in eum ne extēdas
 manum tuā. **T** Tribus autē mo
 dis loquit̄ dyabolus ad deum cum vel
 vias suas insinuat vel electoz innocen
 tiā fictis criminibus accusat. vel temp
 tandā eandē innocentiā postulat. Vi
 as suas q̄ppe īsinnat q̄ ait Circuui3 ter
 ram r̄ p̄ ambulauī eam. Electoz inno
 centiā accusat qui ait. Nunquid iob
 frustra timet deū. Temptandam ean
 dem innocentiā postulat cū d̄r Extēde
 manum tuā r̄ tange cuncta q̄ possidet
 h̄c gr̄e. **R** Et notandum put
 idem bea. gr̄e. xxviiij. mo. dicit. q̄ duo
 bus modis diuina locutio distinguit̄
 aut em̄ p̄ semetip̄m d̄ns loquit̄ aut p̄
 creaturaz angelicā eius ad nos verba
 forman̄ sed cū p̄ semetip̄m loquitur
 sola nobis vis interne īspiratōis ape
 ritur cū p̄ creaturam angelicā loquit̄
 de verbo eius sine verbis r̄ sillabis cor
 docef. q̄ virtus eius intima quadam
 subleuatōe p̄gnosceif. ad que mēs ple
 na suspenditur. vacua grauat̄. **P**ō
 dus em̄ quoddā est qd̄ omnē aiāz quā

replet leuat̄ incorporeū lum̄ est r̄ qd̄ ī
 teriora repleat r̄ repleta exterius cir
 cumscribat. sine strep̄tu sermo est q̄ r̄
 auditū apit r̄ habere sonitū nescit. h̄c
 gr̄e. **S** De visionibus r̄ reuelati
 ombus que facte sunt p̄lx̄tis vel etiaz
 alijs p̄fectis viris. Scienduz p̄rimo
 q̄ misteria dei siue secreta nemo scire
 potest nisi cui sp̄s dei reuelauerit. q̄
 ip̄e solus illa nouit. h̄c autē reuelatio
 fit diuersis modis vel p̄ sensibilē appa
 ricionē r̄ allocutionē sicut oliz fiebat
 patribz vt legitur de abrahā gen̄. xij.
 Dixit d̄ns ad abrahā Egredere de
 terra r̄ p̄gnatōe tua. vel p̄ ymaginariā
 visionē exterius cū insinuatōe interio
 intelligencie. sic reuelatio facta fuit p̄
 phetis. v̄n̄ d̄r dan̄. x. Invisiōe opus ē
 intelligencia. vel p̄ solā intima īspira
 tōz sicut d̄r iob. xxxij. Inspiratio om̄
 nipotentis dat̄ intelligenciā. vel per in
 spiratōz r̄ reuelatōz cū raptu a sensib
 bus sicut de Paulo legit̄. ij. ad cor. xij
T Signanter tm̄ tres sunt visio
 nū sp̄s scz corp̄ea ymaginaria r̄ itel
 lectualis. Corporalis est cū quedā cor
 poraliter videntur di munere que aliq̄
 videre nequeūt vt balthasar vidit ma
 num scribentis in pietate. dan̄. v. Yma
 ginaria est q̄n̄ aliquis ī exta siue som
 no vider non corpa sed ymagines re
 rum dei reuelatōe vt petrus super quē
 cecidit mētis excessus vidit celū aper
 tum. Actū. x. Intellectualis est quā
 do nec corpa nec ymagines reruz vi
 dentur sed in substantijs incorporeis
 intuitus mentis mira dei potētia figi
 tur. talis fuit visio beati pauli Er notā
 dum sicut dicit glo. super libro d̄ diui
 nis noībz q̄ q̄to magis nostra mens
 ad p̄templanda sp̄alia eleuatur. r̄ tō
 magis abstrahit̄ a sensibilibus.
Ultimus autē terminus quo
 p̄templatio p̄tingere potest est diuina
 aa .iij.

substantia. **U**n̄ oportet mentē que diuinam substantiā videt totaliter a corporalibus sensib⁹ esse absolutā vel per mortē vel p̄ aliquē raptū. **H**ic est qđ dicitur ex p̄sona dei. **E**xodi. xxxiij. **N**ō videtur me homo et uiuet. qđ aut̄ in sacra scriptura aliqui deum uidisse dicunt. oportet itelligi hoc fuisse p̄ aliq̄ ymaginariā visionē seu etiā per corpalem sē per aliquas corporeas spēs vel exteri⁹ apparentes vel interius formatas per quas ymaginarie diuine virtutis p̄ncipia demonstrabatur. **X** Et sciendum qđ duplex est mod⁹ apparitiōis siue manifestatiōis diuine reuelatiōis theologorū et p̄phetarum in infusus per visiōes et demonstratiōes quas greci theophanias appellāt id est diuinas apparitiōes. **Q**uā aliqui per signa sensibus similia demonstrant inuisibilia. aliqui per solā anagogen id est mentis ascensum in sup̄na pure cōtemplata. **E**x his duob⁹ generib⁹ visionū duo s̄ scriptōis genera in sacra pagina sunt formata. vnū quo formis et figuris et similitudinib⁹ re⁹ occultarū veritas obumbratur. aliud quo nude et pure sicut est absq̄ tegimento exprimit̄. **C**ū itaq̄ formis et signis ac similitudinib⁹ manifestatur qđ occultū est vel qđ manifestum describit̄. simbolica demonstratio est. **C**ū vero pura et nuda reuelatiōe vel plana et aperta narratiōe ostendit̄ et docetur anagogica. **H**ec glo. **A** Deinde etiā cōsiderandū cū homo priuatur vel caret gratia cōtemplatiōis seu deuotiōis. quō tunc se habere debeat. **D**e hoc sciendū primo qđ cū animus p̄senserit se cōtemplatiōis gratiā nō habere. debet seip̄m cū aliqua salubri meditatiōe occupare et impensa sibi diuinorū b̄nificiorū munera an̄ recordatiōis sue oculos reuocare. et ex tali recordatiōe seip̄m ad deuotā gratiā actionē

instigare. **H**ec et similia valent ad gratiam cōtemplatiōis p̄ negligentiā amissam reformare. **D**e hoc rich. de sanc. vict. sic dicit. **N**otandū qđ ille qui ad gratiā cōtemplatiōis p̄ficiū cum eas sibi ultra solitus subtrahi sentit et quid facere debeat. **U**n̄ ad eā recuperandam multū p̄ omnē modū adiuuari valeat et nō aīm suū in id negotiū cōtū in se ē ydoneus efficiat. **D**ebet itaq̄ animus qui h̄mōi est p̄p̄t̄s meditatiōibus cordis in se exultatiōis reparare. et impensa sibi diuinorū b̄nificiorū munera an̄ recordatiōis sue oculos reuocare. et ex hui⁹ modi recordatiōe seip̄m ad p̄fundam et deuotā gratiā actōis instigare. et aliq̄ illud internuz tandem sp̄ualis armonie organū ex itimo affectu in diuinas laudes relaxare. **D**ū itaq̄ h̄mōi suo dio intima cordis affectio ī diuine cōfessionis magnificentia plena deuotiōne resoluitur quid aliud q̄ quoddam vt ita dicā spiraculū aperitur p̄ quod in illud cordis nostrū vasculū celestis dulcedinis emanatiō diuineq̄ suauitatis habundancia infunditur. **H**inc est qđ heliseus p̄p̄ta verba dñi requisit⁹ cū sensisset sp̄m p̄p̄cie tunc ip̄s nō habere. fecit sibi psaltem adducere quo p̄sente atq̄ psallente statim sp̄m p̄p̄cie cū hausit. osq̄ suū ad v̄ba p̄phetica relaxauit. **A**uditaq̄ melodia p̄p̄te facti quid aliud q̄ quandā scalā facit q̄ eū ad p̄suetā gaudia leuauit. et que carnalibus causa ruine esse solet huic occasio ascensiōis extitit. **S**ed et tu qui cūq̄ es o aīa que soles h̄mōi sp̄italibus delicijs affluere et delectatiōe sepe ad theozicos quosdam excessus subitaneo quodā et inopinato gaudiorum tripudio subleuari. et quasi quibusdā p̄phetici reuelationib⁹ diuinitus subleuari. p̄phetico disce exēplo. qđ tu facere debeat. vt sub necessitatis articulo

lo quasi ad manū habeas quo aīn tuū ad assuetas dīctias reparare valeas forte non erit inutile et te sub simili necessitate psaltē adducere. Sed quid aliud dicimus psalten istū q̄ exultationem cordis in deū. Cuiusmōi psalten p̄ntes habere nos voluit. qui dixit **L**etamini in dño et exultate iusti. Quid est autem huiusmōi psaltē adducere nisi p̄ uita meditatōe cordis exultatōz reparare et ex diuinorū recordatione cordis deuotōez excitare. **H**unc tūc p̄culdubio psalten psallere facimus. q̄n̄ ex magno tripudio cordis ī diuina p̄comia iubilamus. et in gr̄a p̄actionē assurgētes ex intimis uisceribz in diuinas laudes cū magno cordis clamore resonamus. **D**ec itaqz agentes quid aliud q̄ uiam sterminus. p̄ quā ueniētes uisitātemqz nos dñm excipiamus. **S**acrificiuz iquit laudis hono rificabit me. et illic iter parabo quo ostendaz illi salutare dī. **P**sallēdo itaqz et laudādo iter domio paraf p̄ quod ad nos uenire et miris quibusdā misteriorū suorū reuelatōibz reuelare dignes. **S**tudeamus ergo cū magna mētis alacritate ī dño gaudere. **S**atagamus corā ipso cū intima deuotōne psallere. **A**d huiusmōi psalmodiā spiritalēqz armoniā aīa p̄tēplatiua spiritalibz theorijz assuetata incipit tripudiare. et p̄ gaudij nimitate se a terra terrenisqz om̄ibz suspendere et ad celestiuū p̄tēplatōz tota mētis alienatione transire. **H**oc igitur ē ut diximus quod ad mentis eleuatōz ualet hoc est qd̄ ad amisse gracie recuperōnem maxie ualere solz. **D**ec rich **E**st et alius modus p̄ quē gr̄a amissa recuperari potest uicē p̄pūctio q̄ de deuoto corde p̄cedit. nam sancti et deuoti uiri cū dulcedine spiritali. quā ex uisitacione et p̄sencia domini ī suis cordibus p̄ceperūt p̄dunt et post

modū eadem gr̄a et p̄solatōe priuatos esse p̄senserint p̄ lacrimosaz p̄pūctio nem cristū dñm et suū dilectū ad se iturū uisitādum reuocare studēt. **D**ec p̄memorat beatus ber. sup̄ cantica ita dicens. **S**i cui uestru cū sancto p̄p̄ta adherere deo bonum est et ut loquar manifestius. si quis in uobis ira est desiderij uirtut cupiat dissolui et esse cum cristo. cupiat aut̄ uelēmēter. ardentē fieri. assidue meditetur. **I**s p̄fecto nō secus q̄ in forma sponsi suscipiet uerbum in t̄p̄e uisitacionis horā uidelicet qua se astringi intus q̄busdā brachijz sapiencie atqz inde sibi infundi senserit sancti suauitatez amoris. **S**i quid desiderij cordis eius tribuet ei. et si adhuc p̄egrinātī in corpe ex parte tñ idqz ad tempus et tēpus modicū. naz cū uigilijs et obseruatōibz et multo ymbre lacrimarū questus fuerit. subito cū teneri putat elabitur et rursus lacrimanti et insectanti als affectari occurrens p̄prehēdi patit. sed minie teneri **D**um subito iterū quasi e manibus euolat et dū insteterit p̄cibus et fletibus deuota anima. de nouo reuertet. et uoluntate labiozū eius non fraudabit eū. et rursus mox dispārebit et nō uidebit nisi iterū toto desiderio requirat. **T**ra ergo et ī hoc corpe potest esse de p̄ficia sponsi frequens letitia. sed non copia que et h̄ uisitāto letificat. s̄ molestiat uicissitudo et hoc tādū nece sse ē pati dilectionez donec semel deposita corpee sarcine molis euolet et ipsa leuata peninis desideriorū suorū libere iter carpes p̄ campos p̄tēplatōis et mēte sequēs expedita dilectuz quocūqz ierit. **N**ec ramē uel in trāsitu p̄esto erit sic omni anime nisi illi dumtaxat quā ingeris deuotio et desiderium uelēmēns et p̄dulcis affectus sponsaz p̄bat et dignā ad quam graciā uisitandi accessurum

verbum decorē induat. formā sponsi accipiens. Qui em̄ nondum inueniē ita affectus et punctus magis actuus suoz recordatōe loquens in amaritudine anime sue dic̄ deo noli me p̄demnare. Et etiā forte adhuc piculose tēpratur. aut p̄pria p̄cupiscentia abstractus et illectus. **D**icit talis sponsum nō requirit sed medicū et p̄ hoc nō oscula quidē non amplexus sed t̄m̄ remedia vulneribz accipiet suis i oleo vtrigv̄n guentis. **h**ec ber. **E** Notandum etiā q̄ gr̄a p̄templatōis seu deuotiōis vel alia quecūq̄ sine labore et sollicitudine haberi nō potest. teste beato aug. qui sic d̄r. **I**mpossibile est ad gr̄am p̄uenire sine sollicitudine et labore. vñ qui vult deo p̄templatōz seu deuotiōnem ac orationē deuotā adhx̄rere. oportet vt cum labore mentis euagacōnes reprimat et ad deum colligat et deinceps ex studio et vsu tali ac p̄suetudine facilius cor suū iā cob̄rere et secuz habitare discit. int̄m̄ q̄ non solum facilius et delectabiliter valet deo adhx̄rere vt auulsus ab hm̄ōi q̄ete sit ei de solatio non modica. sed semper velle si posset talibus delicijs habundare.

D Sed et hoc norandū q̄. iij. sunt que impediunt p̄templationē. **U**n̄ d̄r bea. ber. sup̄ cañ. **I**n hoc archano p̄templatōis et in hoc sanctuariū dei si quē nostrā aliqua hora sic rapi et sic abscondi p̄rigerit. vt minime auocet aut perturbet vel sensus egens vel cura p̄ugēs vel culpa mordēs vel certe ea que difficilius amouent̄ irruentia ymaginuz corporeaz fantasmata. poterit quidem hic cū ad nos redierit gloriari et dicere. **I**ntroduxit me rex in cubiculū suū. **E**t aut̄ hęc impedimenta melius intelligamus de hoc videamus. **P**rimū igit̄ impedimentū d̄r qd̄ est sensus egens scz corpis in t̄m̄ anima ad

corpus afficit̄ q̄ eo in aliqua sui parte vel sensuum defectū notabilē patiente p̄templari non delectat. tpe em̄ i h̄rimitatis non est locus p̄templatōis nisi dñs hoc fecerit de gratia sp̄cāli. **S**imile p̄ringit cū valida fames vel sitis vel frigus im̄inere vel aliud corpis impedimentū. **S**ecundū impedimentū d̄r qd̄ est cura pungens id est sollicitudo curaz et occupatōnū. **U**n̄ idē beatus bernardus dicit. **S**icut puluis iniectus in oculum corpālē impedit v̄sum eius. sic cura terrenoz actū oculuz intelligencie p̄fundit. ac p̄templationē veri luminis excludit. **T**ercium impedimentū dicit qd̄ est culpa mordens id est peccatū. **E**t hoc duobz modis p̄ringere potest. **P**rimū cū peccatū est in aīa. **S**ecundo cū fuit et deletum est p̄p̄ritionē et p̄fessionē sed i memoriā reuocat̄ v̄p̄q̄ em̄ impedit p̄templationē. qz sicut tenebre impediunt v̄sum corpālē. sic peccatū cū est in aīa impedit ipsam. qz sic tenebrosa est sed ad p̄templationē requirit puritas et pulchritudo aīe et sic tunc nō est locus p̄templatōis. **S**imiliter sic sanguis et humor p̄tentus fluens in oculū impedit v̄sum eius. sic peccatū nō si redit in memoriā influit in aīam et impedit v̄sum eius. **E**t p̄pterea cauere debemus tpe p̄templatōis cogitare super peccatis. oī quidez tpe nos debemus nos reputare peccatores. sed sp̄aliter nō debemus cogitatōnē nr̄am reflectere super aliquo peccato. tempore quo volumus p̄templari. **Q**uartū impedimentū dicit qd̄ sunt fantasmata corporeaz ymaginum et hoc est difficilius sup̄radictis alijs. **E**t p̄pterea p̄mē datur in hoc statu solitudo. **O**portet em̄ p̄templantem esse mutū surdum et cecum v̄videns nō videat audiens nō intelligat nec loqui delectet̄. nisi quā

do necessitas ad hoc cogit. non secum
reporret ymagines q̄ p̄ has fenestras
intraant ad animā nostrā. **U**n̄ nō sic in
heredas exterioribz rebus volūtate vel
dilectōe. vt inde reporretes ymagines.
ne postea vacans deo impediatis.

Et sciendū q̄ p̄templator q̄uis
soli deo vacare debeat ac cetera obmit
tere hoc scire debemus vt esse nō sem
per. nā tribz ex causis iocunda p̄tēpla
tione se ad tps sepat et se recipit in vi
tam actiuā. **U**na causa est p̄pter lucrū
animay. **U**n̄ beatus bern̄. Sciens bo
na sponsa voluntatē sponsi zelantis a
mimay salutē exit ad tps vicz cū est ne
cessariū ad ipsam opandā et postea re
dit ad p̄templationē. **S**ecunda cau
sa intermittende p̄templatōis est cum
talibus intermissio agit rōe im̄nentis
officij. nam cū p̄relatus subditorū ne
cessitatibz intendere habet. obmittit
tunc p̄templatōz similiter et subditus
cū p̄relatum suū iubetur in aliquibz
transitorijs rebus occupari. p̄pter quē
bona debet p̄pter obedienciam illo tpe
postponere p̄templationē. **T**ercia cau
sa intermittende p̄templatōis est quā
do more suo recedente sponso non fen
tit anima solitas p̄solatōes. vadit em̄
et redit sponsus p̄ suo velle. cū em̄ re
cedit aīa languet ex desiderio ipsius et
toto conatu reuocat eum dicens. **R**e
uertere dilecte mi nec tunc redit inuo
cat angelos in auxiliū suū et dicit.
Adiuro vos filie ierusalē vt annuncie
tis dilecto. qz amore languet. **S**ivo
nec sic redire dignat aīa sciens volū
tatem sponsi reducit se in actiuā vitay
vt sic fructificet sponso. **N**on em̄
debet p̄templatorē esse desidiosum.
Unde religiosus quisqz cum gratiam
p̄templatōis vlt deuotōis senserit sibi
deesse in bonis opibz actiue vite se ex
erceat ac p̄seueret tam diu quousqz deo

minovisitante gratia cōtemplatōis
iterum ad mentem redeat. **D**e hoc be
atus ber. super cant. sic ait. **E**x bonis
opibz recipit p̄solatōnē mens assuetā
quietis. quociens sibi lux vt affolet cō
templatōis subtrahitur. **Q**uis em̄ nō
dico p̄tinue sed vel diu dū in corpe ma
net lumine contemplationis fruatur.
Ac quotiēs corruir p̄tēplatiua. toctēs
in actiuam se recipit inde mimirū tam
q̄ evicino familiaris reditura i id ip
sum quoniam sunt inuicem p̄ubernas
les et cobabitant hē due p̄iter. **E**st q̄p̄
pe soroz marie martha. **N**eqz enim et
si a p̄templatōis lumine cadit patitur
tam vllatenus se incidere in tenebras
peccati seu ignauiam oclj sane in lumē
ne opationis se retinens. **D**ec bern̄.
Beatus etiā gre. x. libro mora. de hoc
sic dicit. **S**ciendū est qz nonnulla bo
na sunt ad que indefesse p̄fici scimur et
rursus nonnulla sunt a quibus quo
tidie deficientes labimur. atqz ad hoc
magnis conatibz p̄ interualla tempo
rum reformamur. **I**n actiua etenim
vita defectu mens figitur. a p̄templa
tiua autē infirmitatis sue pondere vi
ta lassatur. **Q**uod bene ezechiel ī sinu
at narrans motus animalium sic di
cens. **N**on reuertebantur cum incede
rent. **E**t paulo post animalia ibant et re
uertebantur. **S**ancta quippe animalia
aliquando vadunt et minime redeūt et
aliquando vadunt et protinus reuertū
tur. qz electorum mentes per oblatam
sibi actiue gratiam erroris viam dese
runt. **C**um vero per p̄templatōis acies
et ab hac se eadem vita actiua suspē
dunt eunt et redeunt. qz per hoc q̄ diu
persistere minime i p̄templatione suf
ficiunt. se iterum ad operationem fun
dunt vt in his que sibi iuxta sunt se ex
ercenda refoneant. et super se surgere
iterum contemplando conualescunt.

Sed dū hęc eadem p̄tēplatio more de
bīto post tempoz̄ interualla reperit̄ in
definēter. p̄culdubio in eius soliditate
p̄ficiat̄. q̄z̄ si infirmitatis sue pon-
dere sup̄para mens deficit. hanc tamen
iterū p̄tinuis conatibz̄ repata p̄prehē-
dit nec stabilitatē in ea p̄didisse dicē-
da est a qua si semp̄ deficit hanc et cū
p̄diderit semp̄ inquit. hęc Gregori?

F Debet ergo quilibz̄ religiosus
nūq̄ vacare ocio sed semper in bonis
opibus se exercere videlicet p̄tēplādo
aut orando meditādo legendo studen-
do vel scribendo vel aliquē laborē fruc-
tuosuz̄ exercēdo. Sed sunt nōnulli in
sancta religione. qui postq̄ horas ad
quas tenēt̄ p̄pleuerit. q̄s eē satis neg-
ligēter et distracta mente p̄ficiunt resi-
duam p̄tē diei totā inuuliter expēdūt
vacando colloquēdo ociosis et scurrili-
bus aut alijs leuitaribz̄ aut seculi vani-
tātibus. h̄y tales multū sunt reprehē-
sibiles. Unde bea. ber. vñūquēqz̄ fide-
lem ac seruū xp̄i hortatur ad spiritua-
lia exercicia ita dicens. Nulluz̄ vnq̄
seruū dei inueniat nō dico dies s̄z̄ nec
hora nisi v̄l̄ i exerciciū labore occupatū
vel p̄ficiendi studio vel i exp̄iencie dul-
cedine vel fruendi gaudio. hęc bernaz̄.
Et sic habemus de p̄tēplatiōe q̄ virtus
nobilissima p̄inet tercio loco ad vi-
ros p̄fectos vt sup̄ius p̄missuz̄ est. Nā
q̄to quisqz̄ in vita religiosa ac virtuo-
sa fuerit p̄fectior. t̄āto magis p̄tēplati-
onis erit seruētiōz̄ et ad speculādūz̄ di-
uina abiliōz̄ et exp̄ditioz̄. **E**t
notādum put̄ dicit thomas de aquino
q̄ triplex est p̄fectio. vna assoluta que
attendit̄ sc̄dm̄ totalitatē diligentis
et diligibilis et p̄fectio hęc nō est possi-
bilis alicui creature pure. Vñ hęc p̄fec-
tio p̄perit̄ soli deo qui se totū totuz̄ dil-
igit. Secūda p̄fectio attendit̄ secun-
dum totalitatē ex p̄te solius diligentis

fm̄ totuz̄ suū posse semp̄ actualiter tē-
dit in p̄m̄ deū. et talis p̄fectio nō est
possibilis in via sed habetur in patria
Tercia p̄fectio est q̄ nō attendit̄ s̄z̄ totali-
tatē diligentis nec fm̄ totalitatēz̄ dili-
gibilis q̄tuz̄ ad hoc q̄ semper actu se-
ratur in deum. sed quantū ad hoc q̄ ex-
cludantur ea que repugnant mori di-
lectōis in deuz̄ sicut dicit beatus aug.
q̄ venenū caritatis est cupiditas et talis
p̄fectio potest haberi in via et vira ista.
et hoc dupliciter. Vno modo quantū
ab affectu hominis excluditur omne id
quod cōtrariatur caritati sicut est pec-
carum mortale sine tali p̄fectiōe cari-
tas esse non potest. Unde talis p̄fectio
est de necessitate salutis. Alio mō po-
test haberi p̄fectio in quantum ab af-
fectu hominis excluditur non solum
id quod est caritati p̄trarium sed etiā
omne id quod impedit ne affectus mē-
tis totaliter dirigatur in deuz̄. hęc tho-
mas. Unde p̄fecti viri vt suuz̄ amorē
et affectum possint expedicius dirige-
re in deum etiā a peccatis leuibz̄ seu
venialibz̄ q̄tuz̄ possibilis admittē-
bat seipos retrahēbat. De hac p̄fectiōe
in q̄dā glo. sic d̄r. P̄fectio virtutū ē ad
hūc statū aī p̄scendere. q̄ gratiā p̄dito-
ris vel i modico timeamus offendere
nihil eius memorie p̄ponētes. p̄fectio
igit̄ virtutū est in hac vita vt caste time-
amus deū. finis virtutū erit in futuro vt
diuicias p̄missas hereditatis et regni
celestis gloriā et vitā p̄cipiamus. hęc
glo. Vñ fm̄ dictū bea. ambro. Nihil a-
liud q̄rit p̄fectus nisi solū et p̄fectū bo-
nū qd̄ est deus. Et p̄fectus cristi suus
vt d̄r bea. iheromi. nihil p̄ter cristū ha-
bet. ac si qd̄ p̄ter cristū h̄z̄ nō ē p̄fectus
cū se p̄fectū deo pollicitus sit mēritus
ē. hęc iher. Et q̄z̄ q̄libz̄ eligios? sub obe-
diētia p̄lati p̄stitit? tenet̄ i q̄tū v̄z̄ la-
borare ad p̄fectōz̄ iō nos q̄ ad hoc habi-

toz religionis accepimus ad hoc toto
 conamine tēdamus. vt sic p̄soluam?
 vora nostra que distinxerunt labia no
 stra. nō em̄ p̄fectionē sed conatum ad
 p̄fectōz p̄missimus et ideo qui ad con
 natum fecerit qd̄ potuerit videri vti
 sui transgressionē euasisse. Cū autē co
 natus que p̄missimus tēdat ad perfec
 tionē videamus in quo p̄sistat p̄fectio
 vt et sic p̄gnoscamus in quo statu no
 stez conat? sit p̄pletus. **P**rop
 ter hoc sciendū q̄ iuxta diuisionē aliā
 duplex est p̄fectio. vna intentōis siue
 p̄gressionis . alia est termini p̄uencio
 nis. **P**rima est q̄ p̄fectio cū auida de
 uotione semp̄lterius p̄cedimus nō
 contenti q̄tumcūq̄ iā p̄fecimus. **T**a
 lis conatus p̄ficiendi quantum est de
 affectōe et intentōe et cū poterit ab opa
 cione nunq̄ cessat nobis p̄ p̄fectōe
 reputatur. **E**t hoc innuit nobis i gen̄.
 cū d̄r. **A**mbula corā me et esto p̄fectus
Ac si dicat deus. **A**mbula corā me id
 est p̄fice et hoc tibi p̄ p̄fectione repura
 tur. **A**mbulare pur̄ d̄r beatus bern̄. p̄fi
 cere est. h̄c ap̄l̄us dicit. **N**ō arbitroz
 me p̄prehendisse scz p̄fectōz. **S**ed qd̄
 vnum est necessariū que retro sunt ob
 litus ad ea que p̄iora sunt me exten
 dens. **A**c si dicat licet nō iudicē me p̄
 p̄fectū p̄fectōe termini ad eandē t̄m̄ per
 fectionē conabor et talis conatus p̄fec
 tio iudicat. **E**t ideo sequit̄ quotquot
 aut̄ p̄fecti sumus id ipsū sentiamus
Ecce in hoc verbo sumus alijs se cōnu
 merans d̄r se iā p̄fectuz ergo solo co
 natu que iā non longe supra p̄misit ar
 bitratus est se p̄fectionē nōdū app̄h
 endisse. **Q**uod exponens beatus ber.
 dicit. **I**n verbo isto manifeste ap̄lo di
 cente declarat q̄ p̄fecta eoz que t̄ro
 sunt obliuio et p̄fecta in anteriora ex
 tensio ipsa est iusti hoīs in hac vita per
 fectione. **H**inc itez beatus ber. d̄r. **I**nter

fessum p̄ficiendi studiū iugis conatos
 p̄fectō iudicatur. **D**e hoc etiā leo pa
 pa sic ait. **H**ec ē p̄fectoz vera iustitia
 vt nunq̄ p̄sumant se esse p̄fectos
 nedum ab itinere nondū finiti iten
 tione cessantes ibi incidant deficien
 di periculū. vbi p̄ficiendi deposuerūt
 appetitum quia nemo itaz p̄fectus aut
 sanctus est vt p̄fectior sanctiorq̄ eē
 non possit ideo omnes simul sine dis
 ferentia graduum sine discretōne me
 ritoz ab his in quem p̄uenimus ad ea
 que nondū app̄hendimus pia auidi
 tate curramus. **H**ec leo pap̄. **T**am
 q̄tumcūq̄ ac vbiq̄ lassari vel atte
 diati desistimus p̄ficere. ibi necessa
 rio deficiamus. **U**nde dicit beatus ber
 nardus. **M**onachx non vis p̄ficere
 ergo vis deficere. **D**icit etiā beatus
 augustinus. **S**emper displiceat tibi qd̄ es
 si vis p̄uenire ad id quod nōdū es
 nam vbi tibi placuisti remansisti. **S**i
 autem dixeris sufficit peristi. **S**emper
 adde. **S**emper ambula. **S**emper p̄fice
 noli in via remanere. noli retro redire
 noli deuiare. **R**emanet qui non p̄ficit
 retro redit q̄ ad ea reuolu it vñ iā ces
 serat deuiat q̄ ap̄statat. **H**ec aug. **U**nd
 iacob patriarcha videt scalā attingē
 tē celos et in ea angelos d̄scendentes
 et ascendentes nullūq̄ ibi subsistentē
 vel etiā residentē q̄tū palā dare itel
 ligi inter p̄fectū et defectū in hac vita
 nullū mediū inueniri. **S**ed quō corp?
 n̄m crescere p̄stat aut deficere sic op̄o
 tet sp̄m̄ n̄m filr̄ aut p̄ficere aut deficere
Et iō ne deficiam? op̄oeret nos
 p̄tinue ad bonū conari. **C**ur aut tal̄ con
 nat? ad p̄fectōz p̄sequēdā p̄ p̄fectōe im
 mo p̄fectō reputet rō est. q̄ tal̄ conat?
 maximi desiderij iudicuz est. nullus
 em̄ tam in defesso labore p̄tinuo possit
 conari nisi maximū desiderium ipsuz
 impelleret ad conanduz. **Q**ui aut̄ vete

menti desiderio ad habendū aliquid
estuat hoc iaz habet. hxc pbari possūt
p auctoritates sanctorū. De primo eī
bea. aug. sic dicit. Non quid sis sed quid
esse desideras attendit deus si tū in q̄
tum potes satagis ut qd nōdū es me-
rearis. Et ait bea. bern. Sunt multi q̄
totā vitā tendunt ad pfectōz sed nūq̄
tū p̄tendunt quibz tū si pie p̄seueraue-
rit statū cum de corpore exeunt redditur
qd in hac vitā dispensatōe est negatū
illuc pducēte eos sola gratia quo p̄tē
tendebant ip̄i cum gratia. hxc berna.
Ex quibz verbis colligere possumus
q̄ p̄tinuus conatus ad pfectōz reputa-
tur hōi perfectio. **R** Consideran-
dum etiā q̄ p̄fectivivivt dñm seq̄vat
leant viam artā et angustam sequunt.
De qua veritas in euange. dicit. Angu-
sta est via que ducit ad vitam. Quod
beatus gre. exponens. xxv. mo. sic dicit
An non quasi quedam angustā via est
itineris in hoc quidez mundo vivere
sed de huius mundi p̄cupiscētia nihil
habere aliena non appetere p̄pria non
tenere laudes mundi despicere et p̄ dō
obprobriū amare. gloriā fugere. de
spectum sequi. adulātes despicere. ho-
norare despicientes mala nocentium
ex corde dimittere. et erga eos dilec-
tionis gratiā immobilem in corde re-
tinere. Que vie q̄tū in p̄nī vitā p̄ ip̄a
viuendi custodia anguste sunt. tanto
amplius in eterna retributōe dilatan-
tur. hxc greg. Et s̄m beatum augu. An-
gustam et artā cristianoꝝ viā due res
faciunt. p̄temptus voluptatū et tolerā-
cia passionū. Quisquis p̄sigerit hxc
duo vincat et vicit mundum. Si vis ū-
trare p̄ angustam portā claude portāz
cupiditatis et timoris. **U**n duplicem
aciem pducit mūdus p̄tra milites cri-
sti. blandit em̄ ut decipiat terret ut frā-
gat. Non nos teneat voluntas p̄pria n̄

nos terreat crudelitas aliena et victus
est mundus. hxc aug. Et quis hxc via
que dicitur laboriosa esse videat tū ve-
ris p̄fectis et in amore dei feruentibz
nō est difficilis sed potius desidiōsis.
Un cris. sup illo verbo. **A**tra est via sic
dicit. Si quis viam que ducit ad vitā
laboriosam existimet sue desidie ipu-
tet n̄ vie. Si tū tempestas pelagi nau-
ris. vulnera militibz. frigora et glaci-
es agricol leuia et portabilia sūt. p̄p̄-
spem p̄remij temporalis. multo magis
cui celū placet nullum debet sentiri pi-
culum. Nullus ergo aspiciat in viam
q̄ atra sit. sed quo ducit id est ad celūz
nec aliā aspiciat q̄ lata sit sed quo du-
cit id est ad infernū. hxc Cris. **D**eber̄
quilibet homo deuotus et religiosus in
q̄tū valet dei adiutorio conari ad per-
fectionē et ut hanc assequi possit stude-
at vicia subicere dñi rōis et corp̄ ani-
mo aīz vero deo. p̄ hāc at viā obrine-
tur p̄fectio. De hoc prosper sic dicit.
Domine si vicijs ratio subiciatur cor-
pus aīo et animus deo et impleta est ho-
minis p̄fectio. hxc prosper. **I** **S**
et hoc notandū q̄ ad culmen p̄fectōis
nemo peruenire potest nisi per virtutes
ac bonā opacōz. necesse est ut virtutes
ip̄e si efficaciter ad statū p̄fectū hōie
debeant pducere q̄ p̄rineantur et habe-
ant in se q̄tū ex pte hōis vicijs forti-
tudine. rectā intentōz. discretionē ac
p̄seueraciā finalē. **D**z nāq̄ hō p̄ficiēf
iūdituribz et volēs p̄uenire ad p̄fectōz p̄-
mo h̄e fortitudinē. fortit em̄ oportet
eū aggredi viāz salutis viriliter se in
operibz bonis et virtuosis exercendo et
nō per negligenciam seu accidias tor-
pescendo. Ad hoc hortatur ps̄ dicens
Viriliter age et p̄fortet cor tuū et susti-
ne dñm. **S**c̄do homo p̄ficiens in vir-
tutibz h̄e debet intencionem rectam.
ut videlicet bona que facit n̄ propter

vanaz gloriā faciat aut aliquod com
modū corpale sed simpliciter ad glo
riam dei ppter salutē aīe sue ac etiā cū
cordis humilitate illa p̄ficere studeat
Uñ aplūs . Omnia in gloriā dei faci
te. Tercio homo totaliter in virtutib⁹
p̄ficiens habere debet discretionē vt n̄
excedat mēsurā virtū suarū minis agēs
do nec etiā minus q̄ vt facultas suppe
rit virtuosā opa exercendo. Uñ aplūs
rōnabile fit obsequium vestrū. Quarto
habere debet p̄seueranciā finalē vt nō
ppter aliq̄ temptatōz aut tribulatiōz
vitā derelinquat virtuosā sed p̄stan
ter in opib⁹ bonis vsq̄ i finē vite deo
coop̄ate p̄seueret. Uñ ip̄e dñs dicit.
Qui p̄seuerauerit vsq̄ in finē hic sal
tus erit. hęc igit. iij. vicz fortitudo. i
tencio recta. discretio. ac finalis p̄se
uerancia hōiem virtuosuz ad statū p̄
fectuz p̄ducere solent ⁊ eterna gloria
cū omnib⁹ sanctis remunerari. Et sic
habemus de statu p̄fectoz ac de virtuti
bus ad eosdez p̄inentib⁹ vicz cordis
puritate caritate ac p̄templatione ex
positum atq̄ explanatū **Filius**

Postq̄ instructus sum a te **P**ater
de statib⁹ incipientiū p̄ficiēs
tium ⁊ p̄fectoz nunc ergo finaliter de
morte. ad cuius debitū p̄soluendū nō
solum p̄fecti sed omnes hōies obliga
ti noscuntur cupio edoceri.

Capitulū XIII Pater

Sire debes fili

q̄ triplex est mors. Est itaq̄
mors aīe quā ipsa incurrit p̄ peccatus
mortale. Et est mors cū quis moritur
peccato ⁊ viuif deo. Tercia vō ē mors
vicz separatio aīe a corpe ad quaz om
nes generaliter tenentur. sed paucos
delectat. Et defectus iste n̄ est ex vicio
mortis sed ex fragilitate humane cō
dictōis. qz homo diligens corpi⁹ vo
luptatē cursum b⁹ vite formidat fini
re. in qua plus est amaritudinis q̄ vo
luptatis. De hac triplīce morē sic
dicit beatus ambrosi. Tria sunt morē
tis genera. Una mors peccati est que
p̄cio damnatiōis infertur. De q̄ dicit
Anima que peccauerit ipsa morietur ⁊
hęc est mala. Secūda est q̄ quis pecca
to moritur ⁊ deo viuif ⁊ hęc est bona
Tercia mors est media naz ⁊ bona iu
stis videt ⁊ plerisq̄ metuēda paucos
q̄ delectat sed nō hoc mortis est viciū
sed nostre infirmitatis. qui voluptate
corpis ⁊ delectatōe vite huius rapim⁹
⁊ cursum hunc p̄sumare trepidamus
in quo plus amaritudinis q̄ voluptatis
est. Quid est em̄ hęc vita que delectat
plena erumnarū ⁊ sollicitudinū in q̄
innumere sunt calumpnie ⁊ molestie
multe ⁊ lacrimę infinite eoz que affli
guntur molestis. nā i hac vita homo
in vmbra viuif nec expleri potest cupi
ditatib⁹ suis ⁊ si expleat diuicijs fruc
tum quietis amittit. qz cogitur amitt
tere qd̄ auditate misera queherat. hęc
ambrosi. De morte etiam corpis q̄ sit
fructuosā iustis per quendā sic dicitur
Mors nihil aliud est q̄ exitus de car
cere. finis exilij. laboris p̄sumatio. ad
portum applicatō. peregrinatōis finis
oneris grauissimi idest corpis depositio.
de furioso equo idest carne descen
sio. de domo ruinosā liberatio. omnū
egritudinū terminatio. oīm piculoz
evasio. oīm maloꝝ p̄sumatio. omnū
vinculoꝝ disruptio. debilis nature
dissolutio. reditus ad patriam. ingres
sus ad gloriā. hęc ille. Unde consi
derandum prout dicit Beda. q̄ mor
tem carnis timet omnis homo et mor
tē aīe pauci formidant. ⁊ laborāt ho
mines. ne moriantur. exterior homo
morif ⁊ non vt non moriatur homo i
terior semp victurus. Dicit ec̄d̄ hoc